

25.97x21.34	1	18	עמוד	הארץ - the marker	17/06/2025	94462851-9
וסגן דיקן בי"ט אריסון למנהל עסקיטאוניברסיטת רייכמן - 84260						

לטובת בנקים חדשים: האוצר ובנק ישראל מוכנים לבחון ביטוח פיקדונות

במהלך דיון שקיים בשבוע שעבר פורום שווי הוגן, טענו המפקח על הבנקים דני חחיאשוילי ונציגת אגף תקציבים באוצר כי לאור השינויים במערכת הבנקאות יש לבחון הקמת ביטוח פיקדונות – מהלך שטורפד בעבר בוועדת שטרם ובהזדמנויות נוספות

מיכאל רוכוורגר

לפני כשבוע קיים פורום שווי הוגן באוניברסיטת רייכמן דיון רב משתתפים באחת הסוגיות האקטואליות והסוערות ביותר במערכת הבנקאות והפיננסים – "המלצות ביניים להגברת התחרות במערכת הבנקאית למגזר הקמעונאי". את הפורום ניהלו במשותף פרופ' אמיר ברנע, יו"ר מגדל ביטוח, ורו"ח שלומי שוב, ראש החוג לחשבונאות וסגן דקאן בית ספר למינהל עסקים ברייכמן.

בדיון השתתפו בין השאר דני חחיאשוילי, המפקח על הבנקים; אלי טובול, סגן בכיר לממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון; טל ישראלי ועופרי אשל מאגף תקציבים במשרד האוצר; בכירים מבנק ישראל ורשות ניירות ערך; אייל גפני, מנכ"ל בנק וואן וירו; וקובי מלכין, מנכ"ל בנק אש.

במסגרת המלצות ביניים של הצוות להגברת התחרות בתחום הפיקדונות והאשראי, בהובלת הפיקוח על הבנקים בבנק ישראל ומשרד האוצר, מומלץ בין השאר להעניק לגופים מוסדיים (בתי השקעות וחברות ביטוח), לחברות כרטיסי האשראי, חב' רות אשראי חוץ-בנקאית ולחלק מהגופים הריאליים (כמו רשתות שיווק או חברות אנרגיה, שיצטרכו להקים חברה בת נפרדת לשם

כך; מ"ר) את האפשרות לגייס פיקדונות מהציבור. אותם פיקדונות ישמשו למתן אשראי לציבור, אך יהיו מוגבלים לשימוש עבור פעילות יומיומית של המגייס. ההצעה המרכזית של בנק ישראל והאוצר מתייחסת ליציאת רת הגדרה חדשה של "בנק רוח", כלומר "בנק מדרגה 1", שבו ייכ"ל גופים פיננסיים שמנהלים נכסים של עד 50 מיליארד שקל. תאגיד בנקאי קטן ייחשב ככזה שמחזיק בעד 2.5% מסך הנכסים במערכת הבנקאית. בהמשך, ההגבלה עשויה לגדול לכדי 5% מסך הנכסים, באישור שר האוצר ונגיד בנק ישראל.

במשרד האוצר מקווים שגיוס כספים באמצעות פיקדונות הציבור על ידי אותם הגופים שיהפכו ל"בנקים רויס" יקטין את עלויות

דני חחיאשוילי צילום: נעמה גרינבאום

רו"ח שלומי שוב צילום: אמיר לוי

ישראל היא אחת המדינות הבודדות בעולם המערבי שבה אין תוכנית לביטוח פיקדונות, ולכן בנקים חדשים מתקשים בגיוס פיקדונות בהיקפים משמעותיים

הפיניקס גמא; ענקית הפיניקס הב' ריטית רבולוט; וחברת הפיניקס הישראלית ראפיד.

חוששים להפקיד בבנקים חדשים

במהלך הדיון, רו"ח שוב העלה כמה פעמים את הסוגיה של יישום תוכנית ביטוח פיקדונות בישראל. הבנקים המעטים שני פלו בישראל היו בדרך כלל בנקים קטנים, והמדינה פיצתה את המפקידים במלוא או ברוכ סכום

הפיקדון שלהם. בעקבות ויסות המניות ב-1983, שבמהלכו קר"ס ארבעה מחמשת הבנקים הגדולים, הפסיד הציבור את הכסף שהשקיע במניות. גם אז, המדינה פיצתה אותו בעשרות מיליארדי שקלים. ועדת שטרם, שעסקה בהגברת התחרות בשירותים בנקאיים, המליצה ב-2016 להקים ביטוח פיקדונות רשמי בישראל, אך ההמלצה לא יושמה.

לדברי שוב, ישראל ממשיכה להיות אחת המדינות הבודדות בעולם המערבי שבה תוכנית זו עדיין אינה קיימת, וציין כי אי-קיומה הוא אחת הסיבות לכך שעבור בנקים חדשים – כמו וואן וירו, אש ונוספים שיקומו בהמשך – גיוס פיקדונות בהיקפים משמעותיים הוא אתגר גדול.

לטענתו, ללא תוכנית ביטוח פיקדונות ציבור, המפקידים חוששים להפקיד סכומים מהותיים בבנקים חדשים. שוב הפנה את השאלות בסוגיה אל הנוכחים בדיון, בהם אשל וחחיאשוילי. עד עכשיו התנגדו לתוכנית הזאת במשרד האוצר. בבנק ישראל לא פסלו אותה על הסף, אך גם לא ביצעו שום צעדים אופרטיביים כדי לקדמה.

לפי גורמים שנכחו בדיון, נדרש להתרשם מהתשובות של נציגי האוצר ובנק ישראל כי הם לא פוסלים קידום תוכנית של ביטוח פיקדונות. כשנשאל חחיאשוילי

אם צריך להחיל ביטוח פיקדונות או לא, הוא השיב כי זו בהחלט סוגיה שצריך לחשוב עליה. הוא הזכיר כי הסוגיה נבחנה ב-20 השנים האחרונות, ושכעת יש לבחון אותה שוב, לאור הגידול הצפוי במספר השחקנים בשוק.

חחיאשוילי התייחס בין השאר לכך שפרופ' סטנלי פיישר המנוח, שהיה נגיד בנק ישראל במהלך 2005-2013, התנגד להחלת ביטוח פיקדונות בישראל. עם זאת, חחיאשוילי הוסיף כי פיישר התנגד לכך כשהיו במערכת חמישה בנקים גדולים, וכי כיום – עם השינויים הלימים במערכת הבנקאות והגידול במספר הגופים שיפעלו כבנקים – שוק הבנקאות בישראל שונה. בהתאם לכך, טען חחיאשוילי, יש להתחשב בשינויים ולראות כיצד להתאים אותם למצב החדש – ובין השאר לבחון הקמת ביטוח פיקדונות.

אשל ציינה כי בעיניה זו אינה רק שאלה בינארית – אם להכיל ביטוח פקדונות או לא – אלא סוגיה עדינה ומורכבת שמצריכה ניתוח של השלכות וסיכונים אפ' שריים במעבר של ענף הבנקאות משיווי המשקל נוכחי לשיווי משקל אחר. עם זאת, אשל הוסיפה כי באוצר מסכימים שיש לבחון את השאלה של החלת ביטוח פיקדונות בישראל.